

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Факультет історії та географії
Кафедра історії України

ШОСТІ ЧЕРЕВАНІВСЬКІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ

**Збірник наукових статей
Випуск VI**

Полтава
2022

УДК 94(477)(062)

Ч 52

Редакційна колегія:

Гриньова М. В., доктор педагогічних наук (*головний редактор*)

Бабенко Л. Л., доктор історичних наук (*заступник головного редактора*)

Гура О. А., кандидат історичних наук

Фазан В. В., доктор педагогічних наук

Шаповал Л. І., кандидат історичних наук

Рецензенти:

Нестуля О. О., доктор історичних наук, професор, ректор
Полтавського університету економіки і торгівлі

Лук'яненко О. В., доктор історичних наук, доцент, зав. кафедри
культурології та методики викладання культурологічних дисциплін
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

Подкур Р. Ю., кандидат історичних наук, старший науковий
співробітник Інституту історії України НАН України

**Шості Череванівські наукові читання (на пошану професора
Ч 52 А. С. Череваня)** : збірник наукових статей. Випуск VI. Полтава :
ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 331 с.

ISBN 978-966-2538-89-2

У збірнику вміщені статті учасників Всеукраїнської наукової конференції «Шості Череванівські наукові читання» (27-28 жовтня 2022 р.). Автори статей розкривають актуальні проблеми соціально-економічної й політичної історії України, історичного краєзнавства, духовного життя, археології, етнографії, історії освіти й освітніх закладів. У збірнику знайшли відображення життя і діяльність видатних діячів освіти, науки, культури. Збірник розрахований на науковців, викладачів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, усіх, хто цікавиться історичним минулим.

УДК 94(477)(062)

Від редакційної колегії: автори несуть відповідальність за повноту висвітлення обраної теми, системність викладу, достовірність наведених фактів, правильне цитування, написання власних імен і назв, наукову добросовісність та етику використання наукових праць і джерел.

Друкується за рішенням Ученої ради

*Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка (протокол № 5 від 28 листопада 2022 року)*

ISBN 978-966-2538-89-2

© ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2022

© Колектив авторів, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Капелюшний Валерій. ВКЛАД ПРОФЕСОРА ЛЕОНІДА ГЕРАСИМОВИЧА МЕЛЬНИКА (1929–2017 РР.) У ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ГЕТЬМАНЩИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVII – ПОЧАТКУ XVIII СТ.	8
Веденєєв Дмитро. ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ІСТОРІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ СПЕЦСЛУЖБ В НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ (1992–2010 РР.)	14
Бабенко Людмила. ПОЛТАВСЬКИЙ ПЕРІОД ТАБІРНОГО УВ'ЯЗНЕННЯ У БІОГРАФІЇ МИТРОПОЛИТА ВОЛОДИМИРА (ВАСИЛЯ РОМАНЮКА).....	23
Сітарчук Роман. АДВЕНТИЗМ НА ПОЛТАВЩИНІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ (ПОЧАТОК XX СТ.)	33
Помаз Юлія. ЗАКРИТТЯ КУЛЬТОВИХ ОБ'ЄКТІВ У ХОДІ АТЕЇСТИЧНОГО НАСТУПУ КІНЦЯ 1950-Х – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 1960-Х РР. В УКРАЇНІ.....	39
Коротаєв Олександр. ДИФАМАЦІЯ «БУРЖУАЗНОГО» ЗАХОДУ АБО ВИКОРИСТАННЯ РАДЯНСЬКИМИ ОРГАНАМИ ДЕРЖБЕЗПЕКИ ВСЕСОЮЗНОЇ РАДИ ЄХБ В РОБОТІ ПО ЗАКОРДОННЮ (1950-ТІ – 1960-ТІ РР.).....	44
Колеснікова Маргарита. УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА: ШЛЯХ ДО ТОМОСУ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVI – ПЕРША ПОЛОВИНА XX СТОЛІТТЯ).....	51
Марченко Владислав. РУЙНУВАННЯ КУЛЬТОВИХ СПОРУД У М. ПОЛТАВІ У 30-Х РОКАХ XX СТ.	59
Сушко В'ячеслав. ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛТАВСЬКОГО ОБЛАСНОГО УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ ЛІТЕРАТУРИ І ВИДАВНИЦТВ ЗА 1945–1952 РОКИ.....	63

Конопльов Артем. ВИБОРНА МОНАРХІЯ У РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ ЯК ФЕНОМЕН ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ РАНЬОГО НОВОГО ЧАСУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ70

Романенко Владислав. УПА – СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНИ77

Сіренко Аліна. РАДЯНСЬКА МОДНА ІНДУСТРІЯ УКРАЇНИ 1940–1960-Х РР. У КОНТЕКСТІ РАДЯНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ.....81

РОЗДІЛ 2.

ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ. ВИДАТНІ ПОСТАТІ УКРАЇНИ ТА ПОЛТАВЩИНИ

Петренко Ірина. ВІК ПОЛТАВИ У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ІСТОРИКИНИ ВІРИ ЖУК (1928–2008).....86

Порох Наталія. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ТОМУ «ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ» БАГАТОТОМНОЇ «ІСТОРІЇ МІСТ І СІЛ УКРАЇНСЬКОЇ РСР»93

Коваленко Оксана. РОМНИ В СИСТЕМІ МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ПОЧАТКУ ХІХ СТОЛІТТЯ104

Стаценко Дмитро. ЛІКВІДАЦІЯ ЕСЕРІВСЬКИХ ОСЕРЕДКІВ У ПОЛТАВІ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1920-Х РОКІВ.....108

Вільховик Ольга. ПИТАННЯ БІЛЬШОВИЦЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО БУДІВНИЦТВА 1918-ПОЧАТКУ 1920-х рр. У ДОКУМЕНТАХ ФОНДІВ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....112

Копилець Євгеній. ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ КУЛИК (ДО 85-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)117

Білик Галина. ПОЛТАВСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХХ СТОЛІТТЯ В ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНОМУ ОСМИСЛЕННІ МИКОЛИ ЗЕРОВА.....129

Токуєва Наталія. ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ М. АНДРІЄВСЬКОГО У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ДО 100-РІЧЧЯ 3 ДНЯ НАРОДЖЕННЯ) 147

Неділько Олександра. ЗІРКА ПОЛТАВСЬКОЇ НАРОДНОЇ НИВИ: ГРИГОРІЙ КОВАЛЕНКО НА ТЛІ ЕПОХИ 154

РОЗДІЛ 3.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ, АРХЕОЛОГІЧНІ, ЕТНОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ КРАЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ігнатуша Олександр. АКТУАЛЬНЕ ЗВУЧАННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ ПОЕЗІЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 1917-1918 рр. НА СТОРІНКАХ ПРОВІНЦІЙНОЇ ПРЕСИ: ПРИКЛАД МІСТА ОЛЕКСАНДРІВСЬКА (ЗАПОРІЖЖЯ)..... 158

Бондаренко Галина. ЛОКАЛЬНА ГАСТРОНОМІЧНА СПАДЩИНА У СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ 161

Таран Олена. ПЕРЕДПОХОВАЛЬНИЙ ЦИКЛ ПОХОВАЛЬНО-ПОМИНАЛЬНОЇ ОБРЯДОВОСТІ ЛОХВИЧАН: СУЧАСНИЙ СТАН ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ 169

Вільховий Юрій. ГРОМАДИ КАРАЇМІВ В УКРАЇНІ ТА НА ПОЛТАВЩИНІ: ЕТНОІСТОРИЧНА І РЕЛІГІЄЗНАВЧА ХАРАКТЕРИСТИКА 179

Шаповал Лариса. ГЛИНЯНИЙ ПОСУД У КАЛЕНДАРНІЙ ОБРЯДОВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ХІХ–ХХ СТОЛІТТЯХ 185

Чеботарьова Людмила. «ЗАТОПЛЕНА ІСТОРІЯ»: ГОСПОДАРСЬКЕ НАЧИННЯ ТА РЕМАНЕНТ ЖИТЕЛІВ С. ЖОВНИНЕ 195

Сулима Оксана. ВИРОБИ БОРИСА ПЯНИДИ У КОЛЕКЦІЇ ПОЛТАВСЬКОГО КРАЄЗНАЧОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО 200

Воронкіна Дарія. КРУЖАЛА СКИФСЬКОГО ЧАСУ ІЗ ЗАХІДНОГО УКРІПЛЕННЯ БІЛЬСЬКОГО ГОРОДИЩА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ ПЕТРА ГАВРИША ПОПЕЛИЩА №7).....	206
Аленіна Аліна. СТАРООБРЯДЦІ НА ТЕРИТОРІЇ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVIII–XIX СТОЛІТТЯ.....	216
Безкоровайний Іван. РОЛЬ ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО У РОЗВИТКУ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА ПОЛТАВЩИНИ (НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ОРНАМЕНТОРИКИ ТА ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА АВТОРА).....	222
Богута Марія. СТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ ФОЛЬКЛОРНОЇ ГРУПИ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ СТУДІЇ «ДОМІНУС».....	227
Коляда Ростислав, Рева Ірина. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ГОЛОВИ ЕТНОГРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ ВУАН АНДРІЯ ЛОБОДИ ...	235
Корольова Інна. УКРАЇНСЬКИЙ АРХЕТИП МАТЕРИНСТВА: ВЗАЄМИНИ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ У КІНЦІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ.	240
Нечипоренко Надія. ЛІТЕРАТУРНИЙ ОБРАЗ КОЗАКА-ХАРАКТЕРНИКА В УКРАЇНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРІ.....	244
Штепа Катерина, Васецька Олеся. ЕТНОГРАФІЧНИЙ ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТРАЛІЗОВАНИЙ ЗАХІД «КОЗА ІДЕ, НОВИЙ РІК ВЕДЕ» НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЕКСПОЗИЦІЙНОГО ВІДДІЛУ ЕТНОГРАФІЇ (МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА).....	249

РОЗДІЛ 4.

ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО ТА ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК. РОЛЬ МУЗЕЇВ У РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА

Супруненко Олександр, Супруненко Руслан. ВНЕСОК МЕЦЕНАТА ПАВЛА БОБРОВСЬКОГО У СТАНОВЛЕННЯ КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ В ПОЛТАВІ.....	258
--	-----

Голубнича Марина. МУЗЕЙНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРАКТИЦІ ПОЛТАВСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО264

Гура Олексій. ЗАВЕРШЕННЯ АРХІТЕКТУРНОГО ОНОВЛЕННЯ СПАСЬКОГО ХРАМУ М. ПОЛТАВИ У ХІХ СТ.: ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕКСТЕР'ЄРУ ТА ІНТЕР'ЄРУ269

Лимар Олександр. ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК ЗЕМЛЯКАМ-УЧАСНИКАМ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914–1918 рр. У С. ЯРЕСЬКИ МИРГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ279

Нестеренко Тетяна. ДО ПИТАННЯ ПРО УВІЧНЕННЯ ПАМ'ЯТІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ287

Пісцова Марія. ЗБІРКА НАПЕРСТКІВ ВІРИ РОЇК У ПОЛТАВСЬКОМУ КРАЄЗНАВЧОМУ МУЗЕЇ ІМЕНІ ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО292

РОЗДІЛ 5.

ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ

Ільченко Алла, Томенко Дмитро. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ В ПРОЦЕСІ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ297

Капустян Ганна. СТЕЖКАМИ ЕТАПІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ301

Кріль Юлія, Московченко Ніна, Мироненко Ксенія. ВОЛОНТЕРСТВО ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ: ПРИКЛАД РОБОТИ ЗАКЛАДУ310

Шейко Сергій. ДЕЇЗМ – ЗАГАЛЬНА ОСНОВА ФІЛОСОФСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ ВОЛЬТЕРА.....313

Гура Марія, Школяр Сергій. ПРИНЦИПИ, МЕХАНІЗМ ТА ДЕЯКІ СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ, ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОЄКТІВ НА ПЛАГІТ.....319

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ327

Олексій Гура
(Полтава)

ЗАВЕРШЕННЯ АРХІТЕКТУРНОГО ОНОВЛЕННЯ СПАСЬКОГО ХРАМУ М. ПОЛТАВИ У ХІХ СТ.: ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕКСТЕР'ЄРУ ТА ІНТЕР'ЄРУ

У статті простежено динаміку архітектурного оновлення Спаського храму Полтави упродовж ХІХ століття. Вказано різні точки зору функціонування церкви Преображення Господнього. Охарактеризовано джерела фінансування Спаського храму, описано особливості інтер'єру та екстер'єру церковної споруди тощо.

Ключові слова: Спаський храм, церква Преображення Господнього, інтер'єр, екстер'єр, прихожани, пожертвування, духовенство, архітектура.

Спаський храм Полтави є унікальною історичною пам'яткою давньоруського архітектурного стилю. Його історія безпосередньо пов'язана з церквою Преображення Господнього. Упродовж тривалого часу Спаський храм виконував роль приділу, тобто додаткової, меншої за розмірами будівлі із власним престолом. Церква Спаса Нерукотворного могла бути прибудованою до основної церкви Преображення Господнього або вписаною у її ансамбль. Дискусії навколо цього питання тривали ще у ХІХ столітті.

Маємо також розбіжності і в поглядах на період функціонування Преображенського храму. Зокрема краєзнавець В. Бучневич вважав, що після відновлення церкви в 1706 році, вона проіснувала до 1810 чи 1811 року. Через старість храм розібрали, а усе начиння та ікони були перенесені з нього до збереженого вівтаря. Ця частина приділу і стала окремим храмом Спаса Нерукотворного. Служіння у Спаській церкві тривало до 1830 років, а на тому місці, де був головний престол Преображення, покладено великий камінь (на сьогодні не зберігся) [1, с. 172].

Відомий дослідник І. Павловський вважав, що церква Преображення Господнього була розібрана у 1811 році, а «більш збережений приділ на честь Спаса Нерукотворного Образа збережений. Поблизу храму, на відстані 13,5 аршин був встановлений камінь, який вказує на місце головного престолу Преображенської церкви» [2, с. 203].

Історик М. Сементовський зазначав, що Преображенський храм було відновлено після пожежі лише у 1717 році. Через поганий стан споруди церква була розібрана у 1804 році. Таке рішення, на думку М. Сементовського було продиктовано і тим, що храм не вписувалася

у нове планування міста. Саме тому церква була розібрана, а на місці престолу встановили великий камінь [3, с. 152].

Редактор «Полтавських губернських відомостей», історик-краєзнавець П. Бодяньський дотримувався думки, що собор Преображення Господнього розібрали на початку XIX століття через старість. Іконостас та церковне начиння з нього перенесли до приділу церкви Спаса Нерукотворного Образу, де служба продовжувалася до 1830-их років [4, с. 87]. Автор зазначав, що Преображенська церква існувала на старій карті Полтави 1804 року. В пояснювальній записці до неї йшлося, що храм був дерев'яним, з приділом та дзвіницею. Церкву розібрали упродовж 1810–1811 років [4, с. 94].

Дослідник історії Спаського храму, священник К. Гапанович вважав, що початок припинення існування Преображенського храму було покладено указом Полтавського духовного правління від 27 березня 1802 року. Зокрема, в документі йшлося «...старосте всемерно разобрать означенную Преображенскую, а на крайность снять верхние куполы по залом, до восьмого числа текущаго месяца, дабы она паче чаяния своим падением кому какого вреда причинить не могла под опасением строжайшаго за все то взыскания, а как помянутая придельная церковь ныне занята полковым священником, то дабы оный оттуда выступил и вам ее представилъ немедленно...» [5, с. 861].

До 1810 року Спаський храм був самостійним. Починаючи з 1810 до 1847 рр. він був приписаний до Успенського собору. З 1847 до 1852 – самостійним, із 1852 до 1862 рр. – приписним, із 1862 до 1865 рр. – самостійним, із 1865 до 1875 – знову приписним, із 1875 до 1899 рр. віддана тимчасово священнику 33 піхотного Єлецького полку. Починаючи з 1899 р. Спаський храм був приписаний до собору [6, с. 148]. В архівах духовної Консисторії зазначено, що упродовж 1811–1847 рр. [7, с. 313]. Із 1847 по 1849 рр. Спаська церква була самостійною, далі приписною і упродовж 1862–1866 рр. – самостійною. Спираючись на ці ж джерела В. Бучневич наводить дещо відмінні дані. Зокрема, з 4 вересня 1848 року храм був самостійним; упродовж 1852–1862 рр. – приписним; із 1862 – до 31 грудня 1865 року – самостійним. Відповідно до наказу Полтавської духовної консисторії від 17 листопада 1875 року № 10024, Спаська церква була надана для богослужінь священнику 33 піхотного Єлецького полку (до 20 грудня 1898 року) протоієрею Павлу Гапановичу [1, с. 179]. Враховуючи ці дані, можемо припустити, що Преображенський храм було розібрано упродовж 1802–1811 рр.

У 1830-х роках навколо Спаського храму, ймовірно, існував дерев'яний футляр. Він міг покривати як усю церкву, так і її частину. Цей футляр, як і сам храм був у дуже поганому стані. Спираючись на

малюнки Спаського храму початку ХІХ століття, К. Гапанович припускав, що укріплення споруди, окрім купола, відбувалося за рахунок деталей розібраного Преображенського храму [8, с. 681]. Зокрема, у рапорті священика М. Кійкова від 3 листопада 1839 р. № 85 до Полтавської будівельної комісії йшлося про «...можливе укріплення близького до руйнації приділу церкви, який не має нічого спільного з її фасадом, який, без сумніву, збудований на багато раніше...» Далі о. Кійков зазначав, що у літній час з боку Успенського собору за клопотанням церковного старости були встановлені в окремих місцях споруди дубові балкони та ліквідовані пустоти в даху [8, с. 682].

Полтавський інженер, капітан А. Леонтович у своєму рапорті Полтавській будівельній комісії від 31 жовтня 1839 року № 75, доповідав: «стіни храму міцні, коридорна прибудова, яка йде по усій довжині храму, з середини утримується новими підпорами, а от дах упав зовсім на стіни церкви [8, с. 682].

Відповідно до нового планування вулиць м. Полтава Спаська церква підлягала знесенню у 1838 році через свою старість [9, с. 445]. Проте новий етап в історії Спаського храму розпочався по іншому завдяки візиту до Полтави майбутнього імператора Олександра ІІ 10 жовтня 1837 року [10, с. 14; 11, с. 163]. На той час «церква була дерев'яною, маленькою, однокупольною, звичайного малоросійського стилю і до того ж такою старою, що її хотіли розібрати» [12, с. 16]. Після огляду храму спадкоємець пожертвував на його реконструкцію та будівництво кам'яного футляру 2000 крб і 5000 крб для найбільш бідніших мешканців міста [13, с. 5]. Московське купецтво «на виконання волі імператора» надало 2000 крб асигнацій [14, с. 66-67]. Дворянство Полтавської губернії зібрало на цю справу 10000 крб. Полтавське міське товариство пожертвувало 460 крб асигнацій, а купець першої гільдії П. Ворожейкін – 100 крб. [2, с. 203]. Велику частину коштів надав особисто тодішній Полтавський губернський предводитель дворянства І. Капніст. За клопотанням генерал-губернатора Малоросійського краю, графа О.Г. Строгонова було відкрито на один рік підписку по всій імперії (циркуляр 5 лютого 1838 року). Полтавський губернатор (1828–1840 рр.) П. І. Могилевський видав відповідний циркуляр 10 лютого 1838 року. Зокрема в ньому зазначалося: «повітовим предводителям дворянства, поліцеймейстерам, городничим, міським головам, а також земським судам, ...перших прошу, а останнім наказую негайно розпорядитися відкрити підписки в містах та повітах на пожертву суми...з-поміж усіма станами губернії...» [1, с. 411].

Проте збір коштів на облаштування Спаського храму в Полтавській губернії відбувався повільно. Про це писав у своєму

черговому циркулярі від 16 грудня 1838 року П. Могилевський. «До цього часу надходження пожертвувань із ввіреної мені губернії дуже слабке, у незначній кількості, тоді коли із інших губерній сума поповнюється регулярно» [1, с. 412]. Врешті решт, зібрана в такий спосіб сума складала 19403 крб. та 7½ коп сріблом [3, с. 152], за іншими даними від 23000 до 25000 крб. сріблом [2, с. 203; 4, с. 88]. У звіті Міністерства внутрішніх справ за 1838 рік вказується сума 44000 крб. [10, с. 416].

За проектом Харківського міського архітектора А. Тона у 1845 році навколо Спаського храму, у вигляді намету, було розпочато зведення кам'яного футляру. І. Павловський вказував, що архітектором був не А. А. Тон, а відомий на той час петербуржець К. А. Тон [2, с. 203]. Кошторис робіт складав 94,347 крб. 40 коп асигнаціями (сріблом 6,956 крб 40 коп). Кременчуцький купець Пац виконав роботи з підряду за 5,600 крб. [1, с. 413]. Рештою коштів відновлено в первинному вигляді іконостас, пофарбовані стіни зсередини, відремонтовано підлогу. Правий приділ храму, де знаходилося зображення Угодника Афанасія, було розібрано. Замість старої дерев'яної дзвіниці, яка знаходилася на відстані 5 саженів (приблизно 11 м) і складалася із чотирьох стовпів, перекладини та даху, збудували нову кам'яну [12, с. 16]. Всередині будівлі для підтримки стін встановленим чотири кам'яні стовпи: два в храмі вірних та два у вівтарній частині. Фактично поверх Спаської церкви облаштували подібну за формою кам'яну будівлю з вільними по периметру ходами. На зібрані для Спаського храму кошти у 1849 році збудували новий бронзовий монумент «Пам'ятник спочинку Петра I» за проектом архітектора О. Брюлова [7, с. 314; 15, с. 507]. Решта пожертвувань у розмірі 3077 крб була передана храму на поточні ремонтні роботи.

27 червня 1845 року, на честь річниці Полтавської битви, церкву освятив полтавський архієпископ Гедеон [10, с. 163; 4, с. 88; 8, с. 683]. Церемонія освячення храму розпочалася о 10 год. ранку. Після її завершення перед літургією Гедеон привітав усіх присутніх. «Дивен храм сей, християне, по своєму знаменитому событию. Он стал теперь на память грядущим временам и поколениям., любовью Благочестивого Царя нашего Николая Первого храм сей обновлен, украшен и вновь поставлен в долготу дней... Принесем Господу Богу благодарение, за то, что Он благоволил освятить нам сей храм, дабы в нем приносилась жертва умилоствления, жертва хваления и благодарения... Да напишутся в тебе имена благодетелей твоих и всех во власти заботившихся о твоём возобновлении! Свят храм да будет и дивен в правде!..» [16, с. 241-244].

На думку протоієрея, автора низки праць із краєзнавства, П. Мазанова «у завершеному вигляді оновлений Спаський храм постав лише у 1847 році, а освячення храму відбулося 4 вересня 1847 року» [7, с. 314]. Дослідник історії церкви, священник А. Грановський теж вважає, що церква була освячена у 1847 році [6, с. 147]. Археолог та краєзнавець В. Бучневич відносив освячення храму до 27 червня 1845 року, тоді як 4 вересня 1847 року «відбулося освячення і завершення будівництва дзвіниці храму» [1, с. 177].

Після завершення ремонтних робіт Спаський храм на середину ХІХ століття був невеликою одноглавою кам'яною спорудою. Його довжина за даними П. Бодянського складала $10\frac{2}{3}$ сажнів (всередині), ширина – $4\frac{2}{3}$, висота з хрестом $9\frac{2}{3}$ [4, с. 88]. За даними В. Бучневича – довжина $10\frac{3}{4}$ сажнів, ширина – $4\frac{3}{4}$, а висота $9\frac{2}{3}$ сажнів. Збудована церква була в основному із міцного дубового лісу та вкрита гонтом [1, с. 177]. Зовні храм нагадував човен із обшальованими стінами та однією позолоченою главою [7, с. 315]. Між кам'яною стіною та дерев'яною основою церкви проходив коридор шириною в $1\frac{1}{2}$ аршина (1 м 7 см). Престол був один – в ім'я Спаса Нерукотворного Образу (16 серпня), дверей троє (західні, північні і південні), вікон дев'ять.

Цікавою є форма і влаштування бані Спаського храму – західно-північного типу на чотириохкутній основі плану. Порівнюючи Спаський храм із західноукраїнськими та північноукраїнськими регіональними архітектурними зразками, дослідник М. Рудинський припускав, що на нього вплинула перш за все колонізація Лівобережжя переселенцями. Це призвело до поєднання плану і форм південно-східного та північно-західного типів – 8-кутник та зрізані бані, 4-кутник та випуклі бані [18, с. 10].

Всередині церква була розділена на чотири частини: старі сіни, притвор, храм, вівтар. Збереженню традиційної трьохдільності храму сприяло цікаве архітектурне рішення – сіни служили притвором, а древній притвор був з'єднаний аркою з середньою частиною споруди. Праворуч від входу в сіни знаходився невеликий боковий вівтар, призначений для складу церковних речей, а за ним, поруч з вівтарем, ризниця. Інтер'єр храму залишався незмінним [1, с. 178]. Між сінами та притвором збереглися лутки дверей. Два невеликих кліроси вміщували три–чотири особи. Через підпорні колони вівтарна частина була тісною. Загальна місткість храму – до 150 осіб [8, с. 684,686].

У 1863 р. храм всередині було знову відремонтовано коштами полтавського купецтва. Великі пожертвування зробила купчиха Анастасія Недоборська [8, с. 683]. До ремонту вівтар Спаського храму не був прикрашений. В ньому була лише одна ікона Преображення Господнього на горішнім місці. Розміри образу – 15 x 10 вершків (44,45 см x 66,68 см) [8, с. 687]. Ця ікона після оновлення була в

позолоченій рамі та знаходилася праворуч у вівтарній частині. На ній було зображено Гору Фавор, Спасителя. У підніжжі гори – святі апостоли Петро, Яків та Іван. Нижче – Преображенський собор та архієрейський герб, який тримали два янголи з написом: А. И. М. Б. И. А. Н. Г. чи М. Л. М. Б. П. А. Н. Г. На звороті вказана дата – 23 жовтня 1770 р. [7, с. 318; 12, с. 20]. П. Мазанов, який знайшов цю ікону на церковному горищі, припускав, що на ній зображено саме згорілий Преображенський собор. Історик, етнограф, дійсний член Української Академії наук О. Левицький заперечував: «Зображуваний собор є кам'яним, з круглими бічними баштами, трьома притворами, напівциркульними вікнами та масивними карнизами. За формою куполів, фронтонів та щитів зображення скоріше нагадує типові київські храми XVII–XVIII століть» [12, с. 21].

Горішнє місце було прикрашено п'ятьма іконами, які, на думку П. Мазанова, пожертвувала пані Увроцька. Афанасія Іванівна Увроцька, була вдовою колезького асесора. Упродовж усього життя займалася благодійністю, підтримувала храми. Зокрема, лише упродовж 1856–1864 рр. вона пожертвувала на будівництво Новоселівського Преображенського храму в Полтаві 2100 крб [18, с. 22]. Для порівняння, річна винагорода за службу колезького асесора складала 135 крб. на рік [19, с. 172]. Після смерті А. Увроцької була започаткована іменна стипендія для вихованців Полтавського єпархіального жіночого училища [20, с. 675; 21, с. 638; 22, с. 643; 23, с. 985].

По середині горішнього місця знаходився образ Спасителя, праворуч – у весь зріст Івана Хрестителя, ліворуч – Божої Матері, митрополита київського Петра, євангеліста Івана Богослова разом із мученицею Іриною. К. Гапанович вказував, що ці ікони були подаровані А. Недоборською [8, с. 687]. За престолом, навпроти вікна, був образ Спаса Нерукотворного, написаного на склі. «Коли сонце кидало свої промені на вівтар, ця ікона ставала дивовижною, ніби парить у повітрі на атмосферній сукні...» [7, с. 319].

У лівому кутку вівтаря знаходився старий жертovníк. Це була напівкругла шафа з дверцятами. За характером живопису та прикрасами він скоріше за все був виготовлений у XVII столітті [12, с. 19]. Всередині на стінках жертovníка зображені святителі: Василь Великий, Григорій Богослов та Іван Златоуст. Написані були також страждання Спасителя в різних варіантах. Зовні, на лівих дверцятах, зображено Ісуса Христа та Моління про чашу. Внизу – пророк Ілля. Поверх жертovníка був позолочений різьблений кіот: в центрі – образ Благовіщення, праворуч – священномученик Ігнатій Богоносець, ліворуч – великомучениця Євфимія, зверху – Бог Отець [7, с. 319].

Іконостас храму складався з трьох ярусів. На нижньому – місцеві образи Спасителя та Божої Матері у визолочених вінцях у кіотах старовинної різьби. Кіоти пофарбовані блакитною фарбою та прикрашені золотими поздовжніми смужками. Кожен кіот із двома різними колонами. Біля бічних дверей, з лівого боку, такий же кіот, тільки менший – у ньому знаходився образ Божої Матері. П. Бодянський припускав, що судячи з розміру і техніки живопису цього образу, він розміщувався перед царськими воротами, проте пізніше, у 1858 році, був замінений іншим, у позолоченій рамі. Праворуч розміщувався храмовий образ Нерукотворного Спаса зі срібним вінцем навколо голови [13, с. 2; 12, с. 18]. Схожі думки висловлював О. Левицький: «Крайній лівий кіот (із іконою Божої Матері) мав подібність із середнім (з іконою Спасителя) і, вочевидь, до 1858 року складав йому пару. Причт планував повернути його на колишнє місце – ліворуч від Царських воріт (*станом на 1903 рік – авт.*) [12, с. 18].

Після оновлення храму в 1863 р. у першому ярусі іконостасу, поблизу храмового образу, з'явилися ікони з зображенням Олександра Невського та Марії Магдалени [7, с. 316]. Розміри образів достатньо великі – близько 2½ аршин. Обрамлені вони були позолоченими багетними рамами, писані по дереву. Всього подібних ікон А. Недоборська пожертвувала п'ять. Зокрема, образ Івана Богослова та мучениці Ірини [8, с. 686].

Посередині другого ярусу іконостасу, над царською брамою, розміщувалася велика ікона Розп'яття на золотому полі. Нижче вміщена невелика ікона Божої Матері. По обидва боки знаходилися великі образи Спасителя і Божої Матері, на золотому, барельєфами прикрашеному полю. Навколо них, подвійними рамками, зображувалися дванадцять свята. По кутках були пророки: Даниїл – ліворуч та Іван Хреститель – праворуч [1, с. 178].

У центрі верхнього ярусу іконостасу знаходився невеликий образ поховання Христа в труну. По обидва боки знаходилося шість зображень пророків, а найвище – ікона Воскресіння Христового. Ці шість ликів пророків, ймовірно за все, належали розібраний у 1811 році Преображенській церкві [12, с. 18]. Така загальна композиція іконостасу, розміри ікон, їхнє взаємне розташування та кольорова гама дає підстави стверджувати, що він був збірним і складеним із різних частин іншого великого храму [4, с. 89]. У 1903 році, після чергового ремонту церкви, до верхнього ярусу іконостасу були додані ікони: Господа Саваофа, Ісуса Христа, Святої Трійці та Покрови. Окрім них К. Гапанович згадував праворуч убрус (Нерукотворний Образ), ліворуч – ікону Божої Матері невеликого розміру. З двох останніх образів кіоти були зняті [8, с. 685].

В середній частині храму (храмі вірних), нижче купола, розміщувалися писані на полотні в дерев'яних з позолотою рамах, зображення семи Вселенських соборів. На них вказано авторство та час створення – Герасим Німий, 1667 рік. На одній із картин, яка розміщувалася в притворі праворуч, була вказана дата їхнього поновлення – 1777 рік [1, с. 179]. У 1903 році ці картини були відновлені знову [8, с. 686]. На думку П. Мазанова, ці картини «...ніби повчають прихожан твердо дотримуватися православ'я і не відхилятися в хибні повчання...» [7, с. 317].

Царські двері були старими, мали великий розмір. На них містилося зображення архангела Михаїла та Господа на престолі [8, с. 688]. Кожна створка мала по три ікони в медальйонах. Над воротами – ікона Божої Матері в колі на позолоченому фоні. На північних дверях – Антоній Печерський, на південних – цар Костянтин. Праворуч, вгорі, біля іконостасу розміщувалася ікона Георгія Побідоносця, нижче – Божа Матір. Ліворуч на стіні розміщений образ Миколи Чудотворця, нижче – Ісус Христос біля ганебного стовпа. Ікона була великого розміру – $2\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ аршина [8, с. 686].

У колишньому притворі, який з'єднувався аркою із основною частиною храму, було вміщено образ Успіня Божої Матері. По сторонах – чудотворці Антоній та Феодосій печерські. Письмо цих ікон старе, часів іконостасу. Біля колон розміщувалися два дубових кіоти, пожертвовані настоятелем храму Михайлом Кириєнко-Волошином. Праворуч біля стіни – третій кіот з образом Серафима Саровського, подарований прихожанами [8, с. 685].

У притворі храму праворуч розміщувалася ікона святого Афанасія Константинопольського. Написана вона у березні 1655 року. Поновлений був образ стараннями колишнього настоятеля храму протоієрея Самойловича (*можливо тут автор має на увазі настоятеля Лубенського Троїцького храму Стефана Самойловича – авт.*), його дружини Марії та Марка Чалевського у травні 1813 року. Нижче на іконі зображено Лубенський монастир. Розмір ікони: довжина $1\frac{3}{4}$ аршини, ширина – $1\frac{1}{2}$ аршини [1, с. 180]. По обидва боки притвору встановлені кіоти із зображенням казанської Божої Матері – праворуч та Миколи Чудотворця – ліворуч. Тут же, у давніх сінях, стояв свічний столик. Над центральними дверима була старовинна ікона в католицькому стилі, на якій зображено зняття Ісуса з хреста. Він лежав на колінах у Скорботної Божої Матері, груди якої пронизані мечем. Видно також Голгофу та хрест. Нижче вісім силабічних віршів. Зокрема, «О болезнь, о жалость! Сын зрится прободенный, Язвляет меч утробу Девы изошренный. Зри затворены очи, неимущи света, Жаждный язык в крови, недаюшь ответа...» [7, с. 317]. Довжина образу 1 аршин 15 вершків, ширина – 1 аршин $5\frac{1}{2}$ вершків [1, с. 180].

Із церковного начиння були: панікадило на двадцять свічок, три давні срібні лампади. Дві з них мали круглу форму, різного розміру, проте з однаковими малюнками. Третя – чотирикутна.

Серед священного посуду: дискос, зірниця та чаша срібна з позолотою з написом: «Сей кельх надал раб Божий Иоан Красноперич, Судия Полтавский до храму С. Спаса и сыном своим Данилом, за отпущение грехов своих. Року 1707 месяца марта 1-го» [8, с. 688]. Чаша ця зберігалася у соборному храмі. Дарозберігальниця у формі церкви, давня, виготовлена зі срібла низької проби. На ній зображено Нерукотворний Образ [1, с. 181].

У наявності було три стоячих срібних хрести. Позолочений напрестольний хрест, який містив образи мощів святих угодників, мав великі розміри. Його пожертвувала у 1852 році пані Неплюєва, коли настоятелем був протоієрей М. Кійков [7, с. 321; 8, с. 689]. П. Бодяньський та О. Левицький згадують напрестольний хрест із написом: «Сей крест надал раб Божий Иоан Красноперов, Судия Полтавский до храму С. Спаса., 1706 года месяца марта 1-го» [4, с. 93; 12, с. 21]. Український історик та етнограф М. Арандаренко згадував великий напрестольний хрест «гарної роботи, чеканки, срібний з позолотою, вагою понад 5 фунтів (понад 2 кг – авт.) [23, с. 33]. За відсутності інших даних ми не можемо стверджувати, що тут мова йде про два різні чи ті самі напрестольні хрести.

На початку ХХ століття із ризниці нічого не збереглося. У наявності була великого розміру старовинна плащаниця XVIII століття, писана на шовковому червоному штофі. Образ Спасителя на ній нагадував Петра І. К. Гапанович припускав, що її подарував храму хтось із полтавців, які отримали шведські матерії як трофеї. І. Павловський допускав дарування плащаниці духовенству самим Петром І [8, с. 688].

У 1890 році Спаський храм та дзвіниця за міські кошти були обнесені дерев'яною огорожею, а погост засаджений деревами. На початку ХХ століття було здійснено відновлювальні роботи церкви і сформовано храмовий комплекс Спаса Нерукотворного Образу. У такому вигляді церква проіснувала до 1930-х років.

Таким чином, історія Спаського храму Полтави була нерозривно пов'язана із церквою Преображення Господнього. Формування екстер'єру та інтер'єру храму Спаса Нерукотворного упродовж ХІХ століття стало можливим після припинення існування церкви Преображення. Велику роль відіграв історичний символізм Полтавської битви. Проте головним фактором, який уможливив відновлення та збереження Спаського храму стали старання та пожертвування його прихожан і священнослужителів.

Джерела і література:

1. Бучневич В. Е. Записки о Полтаве и ее памятниках : с пл. Полтав. битвы и достопримечательностями г. Полтавы. Полтава : Типо-Литогр. Губерн. Правления, 1902. 442 с.
2. Павловский И. Ф. Полтавская битва и ее памятники : С рис., планом города и карт. военных действий 2-е изд.: Полтава : Тип. Губ. правл., 1895. 130 с.
3. Сементовский Н. Церковь Спаса Нерукотворенного образа в Полтаве. Северная пчела : газета политическая и литературная. 1846. № 38.
4. Бодянский П. И. Памятная книжка Полтавской губернии за 1865 год: с прилож. к отделу «Материалов для статистики Полтавской Губернии» : Изд. Полт. Губ. Стат. Ком., 1865. URL: https://nibu.kyiv.ua/elfond/pamtna_knigka_poltavskoy_gubernii_za_1865_g/pamtna_knigka_poltavskoy_gubernii_za_1865_g.pdf
5. Полтавские епархиальные ведомости. 1909. № 16. URL: <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/ff/a5/ffa59d80-6044-4be5-b301-d41536d3bc2b.pdf>
6. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (историко-статистический опыт). 1901. Вып.1. 418 с.
7. Полтавские епархиальные ведомости. 1870. № 8. URL: <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/f7/d3/f7d3e6ae-78da-4bbe-a195-7639409b15ff.pdf>
8. Полтавские епархиальные ведомости. 1909. № 18. URL: <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/70/70/7070e9db-9a8c-4a2b-88ac-076c4435b78f.pdf>
9. Полное собрание исторических сведений о всех бывших в древности и ныне существующих монастырях и примечательных церквах в России / сост. А. Ратшин. Москва : Ун-т типография, 1852. 566 с. URL: <https://azbyka.ru/otechnik/Spravochniki/polnoe-sobranie-istoricheskikh-svedenij-o-vseh-byvshih-v-drevnosti-i-nyne-sushhestvuyushhih-monastyryah-i-primechatelnyh-tserkvah-v-rossii/>
10. Журнал Министерства внутренних дел. 1860. Ч. 44. Сентябрь. 590 с.
11. Журнал Министерства народного просвещения. 1852. Ч. 76, № 12. Декабрь.
12. Левицкий О. И. Отчет об осмотре старинных храмов в г. Полтаве и в мм. Богачке и Шишаках, Миргородского уезда Чтения в Историческом Обществе Нестора Летописца. Киев : Ун-т. Тип., 1903. Кн. семнадцатая. URL: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=13266>
13. Бодянский П. И. Достопримечательности Полтавы. Полтава : Типография Губернского правления, 1850. URL: <http://histpol.pl.ua/ru/poltava-istoricheskie-ocherki/istoricheskie-ocherki?id=7938>
14. Материалы для истории московского купечества. Общественные приговоры. Москва : Типо-литография Товарищества И.Н. Кушнерев и К., 1899. Т. 4. URL: https://rusneb.ru/catalog/000202_000005_2697884/
15. Полтавские губернские ведомости. 1850. № 35.
16. Полтавские губернские ведомости. 1845. № 26.
17. Рудинський М. Я. Архітектурне обличчя Полтави Полтава: Накладом газети «Рідне Слово». 1919. 35 с.
18. Полтавские епархиальные ведомости. 1864. № 2. URL: <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/c2/d5/c2d585fe-a1cd-4d07-bfa5-26c75361470a.pdf>

19. Брезицкая Л. А., Кодан С. В. Институциональное оформление государственной гражданской службы в предреформенной России (1800–1850 гг.). Российский юридический журнал. 2006. № 3(51). С. 136.
20. Полтавские епархиальные ведомости. 1878. № 14. URL: <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/0f/6c/0f6cc310-421e-4319-bce0-c638834e2ac6.pdf>
21. Полтавские епархиальные ведомости. 1880. № 14. URL: <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/78/17/7817fea9-2bc8-410d-8fca-181705cf76a7.pdf>
22. Полтавские епархиальные ведомости. 1881. № 13. URL: <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/b3/e0/b3e07d74-746f-4ecd-a6dc-f730303a0034.pdf>
23. Полтавские епархиальные ведомости. 1910. № 15. URL: <https://pravoslavnoe-duhovenstvo.ru/media/priestdb/materialattachment/attachment/ff/9b/ff9b9943-0c7d-4e5a-815d-b99d645c213a.pdf>
24. Арандаренко Н. И. Записки о Полтавской губернии, Николая Арандаренка, составленные в 1846 году : в трех частях. Полтава : тип. Губернского Правления, 1848–1852.

УДК94(477.53-21)»1914/1918»

Олександр Лимар
(Полтава)

**ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК ЗЕМЛЯКАМ – УЧАСНИКАМ ПЕРШОЇ
СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914–1918 рр.
У С. ЯРЕСЬКИ МИРГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

У статті міститься опис пам'ятного знаку, віднайденого в ході моніторингових експедицій науково-дослідного відділу пам'яткознавства Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського та розшук у відкритих електронних джерелах архівних матеріалів про яреськівчан-учасників Першої світової війни 1914–1918 рр.

Ключові слова: Яреськівська волость, піхотний полк, прикордонний полк, Перша світова війна 1914–1918 рр., пам'яткознавство, мобілізовані.

Під час моніторингових експедицій наукових співробітників науково-дослідного відділу пам'яткознавства Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського було виявлено пам'ятний знак землякам-учасникам Першої світової війни 1914–1918 рр. у с. Яреськи Миргородського району. Пам'ятний знак являється складовою частиною меморіального комплексу, присвяченого подіям Другої світової війни.

Встановлений у 2015 р. на честь яреськівчан – учасників Першої світової війни 1914–1918 рр. Пам'ятний знак – це гранітна стела з зображенням Георгіївського хреста і пам'ятним написом: «Від героїв

ШОСТІ ЧЕРЕВАНІВСЬКІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ

Збірник наукових статей Випуск VI

Відповідальний науковий редактор – *Л. Л. Бабенко*

Підписано до друку 1.12.2022 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 19,3
Наклад 100 прим. Зам. № 12/112

Віддруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка
вул. Остроградського, 2, м. Полтава, 36003

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюдження видавничої продукції
Серія ДК № 3817 від 01.07.2010 р.